

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 297/2020-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditiša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Antalom, Hlavná 13, Trnava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 22/2001 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaniach vedených pod sp. zn. 26 Co 144/2016, sp. zn. 24 Co 680/2014, sp. zn. 24 Co 681/2014, sp. zn. 11 Co 309/2013, sp. zn. 24 Co 239/2010, sp. zn. 26 Co 73/2018 a sp. zn. 26 Co 175/2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ],

██████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 22/2001 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 26 Co 144/2016, sp. zn. 24 Co 680/2014, sp. zn. 24 Co 681/2014, sp. zn. 11 Co 309/2013, sp. zn. 24 Co 239/2010, sp. zn. 26 Co 73/2018 a sp. zn. 26 Co 175/2018.

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi v súlade s Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 a čl. X bodom 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 dodatok č. 1 k rozvrhu práce. V zmysle čl. X bodu 5 písm. c) rozvrhu práce bola vec sťažovateľa 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupuje na strane žalovaného v spore vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 22/2001, predmetom ktorého je zaplatenie nedoplatkov zo zálohových úhrad za plnenia poskytované s užívaním družstevného bytu. Žalobu podalo Bytové družstvo so sídlom v Trnave, Beethovenova 26, Trnava, IČO 00 175 480 (ďalej len „žalobca“), 12. decembra 2000. Sťažovateľ čiastočne opakuje argumentáciu z jeho predchádzajúcej ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 10. mája 2016, vedenej pod sp. zn. II. ÚS 83/2018, resp. z iných skorších ústavných sťažností. Uvádza nariadenie termínu konania až po roku a troch mesiacoch po podaní odporu proti platobnému rozkazu, podanie sťažnosti predsedovi okresného súdu v roku 2003, ktorá bola vybavená ako nedôvodná. Postupne sťažovateľ uplatňoval v spore nové vzájomné návrhy, časť z nich bola zamietnutá, o niektorých z nich bolo konanie zastavené, resp. nebola pripustená zmena vzájomného návrhu. Okresný súd počas priebehu konania

zbytočne rozdeľoval vec do viacerých čísiel konania, a to sp. zn. 12 C 94/2003, sp. zn. 18 C 342/2001, takto konal neefektívne a robil vo veci zbytočné súdne prietahy.

4. Napriek viacerým sťažovateľom citovaným nálezom ústavného súdu týkajúcim sa namietaného konania okresný súd a následne po odvolaní aj krajský súd vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 22/2001 naďalej pokračujú v neefektívnom a nespravodlivom konaní so zbytočnými súdnymi prietahmi. Dôkazom toho je aj uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 22/2001-1225 zo 7. apríla 2016, ktorým bolo rozhodnuté, že sťažovateľ je povinný žalobcovi nahradiť trovy konania, proti ktorému podal sťažovateľ odvolanie 4. mája 2016, a krajský súd uznesením č. k. 26 Co 144/2016-1255 z 19. septembra 2017 (po uplynutí lehoty viac ako 18 mesiacov) rozhodol, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Na ústavný súd sa sťažovateľ znova obrátil s ústavnou sťažnosťou na porušovanie základného práva okresným súdom a následne krajským súdom, o ktorej sa rozhodlo uznesením č. k. II. ÚS 83/2018-11 z 1. februára 2018 až po uplynutí 1 roka a 8 mesiacov od jej podania.

6. Okresný súd následne uznesením č. k. 12 C 22/2001-1262 z 13. februára 2018 rozhodol po uplynutí lehoty takmer 5 mesiacov po rozhodnutí krajského súdu č. k. 26 Co 144/2016-1255 z 19. septembra 2017. Proti rozhodnutiu okresného súdu z 13. februára 2018 podal sťažovateľ odvolanie zo 14. marca 2018, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením krajského súdu č. k. 26 Co 73/2018-1292 z 19. decembra 2018, t. j. po 9 mesiacoch, s tým, že okrem iného v bode III žalobcovi sa proti žalovanému (sťažovateľovi) priznáva náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. V ten istý deň, t. j. 19. decembra 2018, rozhodol krajský súd uznesením č. k. 26 Co 175/2018-1298 aj o odvolaní sťažovateľa z 30. mája 2016 (po uplynutí lehoty 2 rokov a 8 mesiacov).

7. Sťažovateľ poukázal na zbytočné prietahy v konaní na krajskom súde v trvaní takmer 15 mesiacov pri rozhodovaní o odvolaní z 2. júna 2014 uznesením č. k.

24 Co 680/2014-1205 z 26. augusta 2015, v trvaní takmer 11 mesiacov pri rozhodovaní o odvolaní zo 6. októbra 2014 uznesením č. k. 24 Co 681/2014-1219 z 26. augusta 2015, v trvaní 8 mesiacov pri rozhodovaní o odvolaní z 20. marca 2013 rozsudkom č. k. 11 Co 309/2013-1111 z 27. novembra 2013 a v trvaní 10 mesiacov pri rozhodovaní o odvolaní z 1. júna 2010 uznesením č. k. 24 Co 239/2010-669 z 27. apríla 2011. Ďalej odkázal na rozhodnutia ústavného súdu v jeho veciach (sp. zn. II. ÚS 112/05, III. ÚS 242/09, III. ÚS 375/2011, III. ÚS 44/2014 a sp. zn. II. ÚS 83/2018).

8. Neúmerné priet'ahy v konaní sú ku dňu vyhotovenia ústavnej s'ťažnosti v trvaní viac ako 18 rokov, keďže vec nebola právoplatne ukončená v časti náhrady trov konania, čo s'ťažovateľ nepovažuje za normálne. Ústavný súd by mal podľa s'ťažovateľa prihliadať na celkovú dĺžku konania, a to nielen od posledného rozhodnutia ústavného súdu. Nemal by prihliadať na to, že v minulosti boli s'ťažovateľovi priznané (podľa jeho názoru veľmi nízke) sumy finančného zadosťučinenia, keďže odvtedy uplynulo už niekoľko rokov a súdy nerešpektovali príkaz ústavného súdu. Neobstojí názor, že ide iba o malú istinu (vo výške 29,87 €), keďže ide o protiprávne účtované poplatky z omeškania počas niekoľkých rokov a bezdôvodné obohacovanie sa žalobcu. Podľa s'ťažovateľa je nesprávne, keď sa v minulosti ústavný súd stotožnil iba s výhradami okresného súdu, keď konštatoval, že trvanie napadnutého konania bolo zapríčinené procesným postupom s'ťažovateľa, ktorý maril postup súdu svojimi opakovanými návrhmi na rozšírenie predmetu konania a ich následnými späťvzatiami, nekvalifikovanými podaniami a podanými opravnými prostriedkami proti procesným rozhodnutiam.

9. Nečinnosťou a zbytočnými priet'ahmi, neefektívnym konaním okresného súdu a krajského súdu utrpel s'ťažovateľ veľkú majetkovú a nemajetkovú ujmu. Ak by súdy spravodlivo a v primeranej lehote rozhodli, došlo by uňho k podstatnému zlepšeniu jeho zlej finančnej situácie, keďže poberá nízky starobný dôchodok a nemá možnosť iného príjmu. Dlhodobý stav právnej neistoty mu spôsobuje tiež veľkú psychickú záťaž. Viac ako 18-ročná doba konania trojnásobne prekročila šesťročnú dĺžku konania, ktorú uznáva ústavný súd ako priet'ahy konania. To všetko odôvodňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 6 000 €.

10. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vydal nález, ktorým vysloví porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 22/2001, postupom krajského súdu v konaniach vedených pod „*sp. zn. 26 Co 144/2016-1255, sp. zn. 24 Co 680/2014-1205, sp. zn. 24 Co 681/2014-1219, sp. zn. 11 Co 309/2013-1111, sp. zn. 24 Co 239/2010-669, sp. zn. 26 Co 73/2018-1292 a sp. zn. 26 Co 175/2018-1298*“. Žiada o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 6 000 €, ktoré mu zaplatia okresný súd a krajský súd po jednej polovici do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu. Napokon navrhuje, aby okresný súd a krajský súd zaplatili advokátovi sťažovateľa po jednej polovici trovy právneho zastúpenia.

11. Po podaní ústavnej sťažnosti prevzal zastupovanie sťažovateľa advokát, ktorý doplnil ústavnú sťažnosť tak, že sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia aj čl. 12 ods. 4 ústavy. Na celé konanie pred okresným súdom a krajským súdom podľa neho treba hľadiť ako na jeden celok. Nemožno tvrdiť, že došlo k uplynutiu lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, pretože nedošlo k právoplatnému skončeniu veci. Zdĺhavosť konania nie je možné porušovateľmi odôvodňovať zložitou veci. Ide o absolútne jednoduchú vec nevyžadujúcu si nadmernú právnu alebo skutkovú záťaž. Sťažovateľ nedal príčinu k tomu, že dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté. Podal síce viacero procesných návrhov, čo mu však nemôže byť na ujmu, pretože uplatňoval svoje práva. Opačný názor by bolo potrebné vykladať tak, že sťažovateľ je sankcionovaný za to, že uplatňuje svoje základné práva (tým dochádza k porušovaniu čl. 12 ods. 4 ústavy). Aktívne uplatňovanie svojich práv nemôže byť dôvodom, že konanie nie je skončené po 18 rokoch. V zmysle tretieho kritéria súdy konajú neefektívne a s výraznými časovými odstupmi, dĺžku konania nemožno ospravedlniť, a preto je postup súdu z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľný. Pre sťažovateľa je tento stav frustrujúci, podstatným spôsobom ovplyvňuje aj jeho bežný život. Je osobou vyššieho veku a toto konanie mu sťažuje život, keď by si mal užívať voľno na dôchodku, a nie sa súdiť. Výška primeraného finančného zadosťučinenia je aspoň čiastočným vyjadrením odškodnenia za dlhotrvajúce porušovanie základných práv. V návrhu nálezu doplnil požiadavku na vyslovenie porušenia aj čl. 12 ods. 4 ústavy (do prvej vety bodu 10), požiadavku na prikázanie okresnému súdu konať bez zbytočných

prieťahov a napokon požiadavku na nahradenie trov právneho zastúpenia vo výške 346,26 €, ktorú je povinný uhradiť okresný súd.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

16. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,

- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

18. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

19. Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

III.

Chronológia procesných úkonov v napadnutom konaní a právne posúdenie

21. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania od právoplatnosti posledného nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 44/2014 zo 17. júna 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. augusta 2014:

- 25. augusta 2014 sťažovateľ zdokladoval svoje aktuálne majetkové a zárobkové pomery;

- 8. septembra 2014 okresný súd uznesením sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov;

- 6. októbra 2014 proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie;

- 8. októbra 2014 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaniach sťažovateľa (aj o skoršom odvolaní proti rozsudku č. k. 12 C 22/2001-1128 z 3. apríla 2014, ktorým v časti zamietol vzájomnú žalobu sťažovateľa, v časti konanie o takejto vzájomnej žalobe zastavil z dôvodu prekážky rozhodnutej veci a rozhodnutie o trovách si vyhradil na rozhodnutie do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej);

- 28. októbra 2014 krajský súd doručoval sťažovateľovi vyjadrenie žalobcu k jeho odvolaniu;

- 11. augusta 2015 bol nariadený termín na verejné vyhlásenie rozsudku na 26. august 2015;

- 26. augusta 2015 bola vyhotovená zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku sp. zn. 24 Co 680/2014, ktorým sa potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie a nariaďuje oprava výroku rozsudku;

- 25. septembra 2015 bolo vyhovené žiadosti o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia do 15. októbra 2015;

- 13. októbra 2015 spis bol vrátený okresnému súdu s rozsudkom krajského súdu č. k. 24 Co 680/2014-1205 z 26. augusta 2015 a uznesením krajského súdu č. k. 24 Co 681/2014-1205 z 26. augusta 2015 o potvrdení uznesenia z 8. septembra 2014;

- 16. októbra 2015 okresný súd v zmysle uvedeného rozhodnutia odvolacieho súdu vydal opravné uznesenie č. k. 12 C 22/2001-1223, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25. novembra 2015, zákonná sudkyňa upravila vyššieho súdneho úradníka, aby sa rozhodlo o trovách konania;

- 7. apríla 2016 okresný súd rozhodol o trovách konania (o nároku a výške);

- 4. mája 2016 bolo podané odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu o trovách konania;

- 6. mája 2016 bol vyrubený súdny poplatok za odvolanie a odvolanie bolo zaslané žalobcovi s výzvou na vyjadrenie;

- 19. mája 2016 bolo doručené vyjadrenie žalobcu;
- 30. mája 2016 bolo doručené odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o vyrubení poplatku;
- 2. júna 2016 bola vypracovaná predkladacia správa;
- 9. júna 2016 bol spis predložený krajskému súdu s odvolaniami;
- 19. septembra 2017 bolo zrušené uznesenie o trovách konania zo 7. apríla 2016 (právoplatné 28. októbra 2017);
- 10. októbra 2017 bol spis zapožičaný ústavnému súdu;
- 6. februára 2018 bol spis vrátený okresnému súdu;
- 13. februára 2018 bolo vydané uznesenie o nároku na náhradu trov konania (právoplatné 29. januára 2019 v spojení s uznesením krajského súdu);
- 20. februára 2018 nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku sťažovateľovi;
- 15. marca 2018 bolo podané odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o náhrade trov konania;
- 6. apríla 2018 bolo odvolanie sťažovateľa zaslané na vyjadrenie žalobcovi;
- 24. apríla 2018 bolo doručené vyjadrenie žalobcu;
- 17. mája 2018 bola vypracovaná predkladacia správa a 28. mája 2018 bola vec s odvolaniami predložená krajskému súdu;
- 19. decembra 2018 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o nároku na náhradu trov konania z 13. februára 2018, opravil výrok II o trovách, priznal náhradu trov odvolacieho konania, potvrdil uznesenie o vyrubení súdneho poplatku za odvolanie;
- 11. januára 2019 bol spis vrátený okresnému súdu;
- 1. augusta 2019 bolo vydané uznesenie o výške trov konania;
- 28. augusta 2019 bola podaná sťažnosť sťažovateľa (žalovaného) proti uzneseniu o výške trov konania;
- 20. septembra 2019 bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa, uznesenie právoplatné 14. októbra 2019, resp. vo výroku o nepriznaní nároku trov sťažnosti 30. októbra 2019;
- 19. novembra 2019 bol vydaný pokyn na vymáhanie súdneho poplatku a archivovanie spisu.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 26 Co 144/2016, sp. zn. 24 Co 680/2014, sp. zn. 24 Co 681/2014, sp. zn. 11 Co 309/2013, sp. zn. 24 Co 239/2010, sp. zn. 26 Co 73/2018 a sp. zn. 26 Co 175/2018

22. V prvom rade je potrebné zaujať stanovisko k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa konania, ktoré prebehlo na krajskom súde pod sp. zn. 24 Co 239/2010. Postup krajského súdu v tomto konaní preskúmal ústavný súd už nálezom sp. zn. III. ÚS 375/2011 a nevyslovil porušenie označených práv sťažovateľa. Ďalšie preskúmanie možných porušení identických práv tým istým postupom všeobecných súdov je neprípustné, pretože sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, bolo potrebné ju odmietnuť v tejto časti ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

23. Ďalej sa ústavný súd vysporiadal s námietkami vzťahujúcimi sa na konania, ktoré prebiehali na krajskom súde pod sp. zn. 26 Co 144/2016, sp. zn. 24 Co 680/2014, sp. zn. 24 Co 681/2014, sp. zn. 11 Co 309/2013, sp. zn. 26 Co 73/2018 a sp. zn. 26 Co 175/2018.

24. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, a preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

25. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty

dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

26. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

27. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06). Táto prax ústavného súdu bola odobrená aj EŠLP vo viacerých konaniach vedených proti Slovenskej republike, napr. Obluk proti Slovensku z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 61, resp. Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009, k sťažnosti č. 16970/05.

28. Všetky odvolacie konania označené v bode 23 boli v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené a sťažovateľ bol o ich skončení vyrozumý, pretože mu boli doručené písomné vyhotovenia príslušných rozhodnutí. Stav právnej neistoty preto vo vzťahu k týmto konaniam netrval a jeho ústavná sťažnosť nesmeruje v tejto časti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu. V štádiu konania, keď sa rozhoduje o výške trov konania podľa § 262 zákona č. 160//2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), neprichádza do úvahy ani v teoretickej rovine predloženie veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie, preto nie je dôvod zahŕňať aj tieto odvolacie konania

do preskúmaného obdobia. Ústavnú sťažnosť v časti namietaného postupu krajského súdu vo všetkých označených konaniach je preto potrebné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 22/2001

29. Namietané konanie vedené na okresnom súde bolo predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu na základe viacerých ústavných sťažností sťažovateľa. Jedna z ústavných sťažností vyústila do už spomenutého nálezu sp. zn. III. ÚS 44/2014 zo 17. júna 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. augusta 2014. Ústavný súd podľa citovaného nálezu detailne skúmal namietané porušenie identických článkov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu a nevyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Na námietky sťažovateľa týkajúce sa dĺžky konania v citovanom náleze (ako aj v skorších) bola daná dostatočná odpoveď a ďalšie preskúmanie možných porušení identických článkov v tom istom konaní je neprípustné, pretože sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol. Súčasťou rozhodovacej praxe ústavného súdu je, že ako neprípustné odmieta opakované ústavné sťažnosti na zbytočné prieskumy v prípade, ak sa v nich namieta obdobie predchádzajúce právoplatnosti nálezov ústavného súdu, ktorými vyslovil porušenie práva na prerokovanie bez zbytočných prieskumov (napr. II. ÚS 589/2016). Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, bolo potrebné ju odmietnuť v tejto časti (smerujúcej proti postupu okresného súdu do právoplatnosti nálezu) ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

30. Následne v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 83/2018 ústavný súd preskúmaval postup okresného súdu po právoplatnosti nálezu sp. zn. III. ÚS 44/2014. Prihliadol na viaceré okolnosti (povaha napadnutého konania o zaplatenie istiny vo výške 29,87 € s príslušenstvom, materiálne hľadisko namietaného porušenia označených práv, na už skôr vydané nálezy, že spis sa nachádzal v posudzovanom období na krajskom súde,

na rozhodnutie o opravných prostriedkoch sťažovateľa a na len niekoľkomesačnú nečinnosť okresného súdu od 30. novembra 2015 do 7. apríla 2016). Uzavrel, že postup okresného súdu v napadnutom konaní v posudzovanom období nebol bez prieskumov, avšak nevyznačoval sa takými významnými prieskumami, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieskumy“ a ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

31. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

32. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieskumom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

33. Ústavný súd opakovane konštatuje, že napadnuté konanie okresného súdu bolo v čase podania ústavnej sťažnosti vo veci samej právoplatne skončené. Čiastočný rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 22/2001-1031 z 22. februára 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 309/2013-1111 z 27. novembra 2013 nadobudol právoplatnosť v časti poplatku z omeškania 3. marca 2014 a v zamietajúcej časti 3. apríla 2014. Rozsudok č. k. 12 C 22/2001-1128 z 3. apríla 2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 24 Co 680/2014-1205 z 26. augusta 2015 nadobudol právoplatnosť 9. novembra 2015, v spojení s opravným uznesením zo 16. októbra 2015 nadobudol právoplatnosť 25. novembra 2015.

33.1 Konanie bolo právoplatne skončené aj v časti týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením č. k. 12 C 22/2001-1262 z 13. februára

2018 v spojení s uznesením krajského soudu č. k. 26 Co 73/2018-1292 z 19. decembra 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť 29. januára 2019.

34. To všetko ale ústavnému súdu nebránilo, aby pri posudzovaní postupu súdu rozhodujúceho už len o výške trov konania naďalej nemohol prihliadnuť aj na predchádzajúcu celkovú dĺžku konania (vo veci samej vrátane rozhodovania o nároku na náhradu trov konania) tak, aby bola zachovaná účinnosť ústavnej sťažnosti ako vnútroštátneho prostriedku nápravy podľa čl. 13 dohovoru (rozsudok ESĽP Obluk proti Slovensku z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 60, alebo Bako proti Slovensku z 15. 3. 2005 k sťažnosti č. 60227/00).

35. Po tomto posúdení ústavný súd dospel k záveru, že napriek už uvedenému záveru o čiastočnej neprípustnosti ústavnej sťažnosti, sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

36. Dĺžka napadnutého konania do podania ústavnej sťažnosti sama osebe sa môže zdať na prvý pohľad dostatočná na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa. Je nevyhnutné vziať zreteľ na skutočnosť, že v priebehu konania došlo k vydaniu štyroch nálezov a troch uznesení ústavného súdu. Ústavný súd však zohľadnil predovšetkým materiálne hľadisko namietaného porušenia označených práv, ktoré v okolnostiach predmetnej veci v kontexte procesnej aktivity sťažovateľa vystupuje do popredia. Ak by uvedené hľadisko nevzal do úvahy, prístup ústavného súdu by bolo možné považovať za formalistický.

37. Predmetom sporu bol nárok na zaplatenie sumy 29,87 € s príslušenstvom za služby spojené s nájmom bytu, ktorý tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazovala znaky zložitosti. V období po právoplatnosti nálezov sp. zn. III. ÚS 44/2014 až do právoplatného skončenia konania vo veci samej ústavný súd nezistil taký postup okresného súdu, ktorý by naznačoval prítomnosť prietáhov. Konanie následne pokračovalo procesnou fázou rozhodovania o náhrade trov konania a v čase podania ústavnej sťažnosti súd rozhodoval už len o výške

trov konania. Všeobecný súd rozhoduje o výške trov konania podľa vopred určených zásad a posudzuje účelnosť trov vynaložených stranami sporu, resp. ich právnymi zástupcami. Postup súdu pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje ústavný súd za právne zložitý alebo osobitne náročný, pretože toto rozhodovanie je rutinnou súčasťou každodennej praxe súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné.

37.1 V tomto prípade bol prítomný určitý prvok skutkovej zložitosti, pretože v konaní vo veci samej súd spájal v určitých štádiách veci na spoločné konanie. Zároveň bola v priebehu konania podaná vzájomná žaloba, o ktorej súd rozhodoval osobitne, čo si vyžiadalo aj oddelené rozhodnutie o náhrade trov konania o vzájomnej žalobe. Osobitne bolo rozhodované o trovách troch odvolacích konaní. Pokiaľ teda ide o právnu a skutkovú zložitost' napadnutého konania, je potrebné dospieť k záveru, že konanie vo fáze rozhodovania o výške trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP nemožno považovať za právne zložitú, aj keď je prítomný prvok určitej skutkovej zložitosti.

37.2 Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. V namietanom konaní bola žaloba podaná proti sťažovateľovi, právoplatné ukončenie sporu preto preňho nepochybne malo význam. Podal aj vzájomnú žalobu, čím sa pre neho zvýšil význam sporu. Spor je však podľa obsahu zapožičaného spisu potrebné vnímať aj v širších súvislostiach ako jeden z viacerých sporov medzi stranami o zaplatenie nedoplatkov za obdobie minimálne od roku 1994 do roku 2006. To do určitej miery relativizuje tvrdenie o význame práve tohto konania pre sťažovateľa a tvrdenie o možnosti podstatného zlepšenia finančnej situácie sťažovateľa na základe výsledku tohto konania.

38. V konaní o ústavnej sťažnosti týkajúcej sa porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľal sťažovateľ. Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (m. m. III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

38.1 Sťažovateľ v posudzovanom období po právoplatnosti posledného nálezu ústavného súdu (sp. zn. III. ÚS 44/2014) reagoval na výzvy súdu, podával opravné prostriedky proti všetkým rozhodnutiam, proti ktorým boli prípustné (odvolania proti uzneseniam z 8. septembra 2014, zo 7. apríla 2016, zo 6. mája 2016, z 13. februára 2018 a sťažnosť proti uzneseniu z 1. augusta 2019). To viedlo k predĺženiu konania v súvislosti s doručovaním odvolaní protistrane a predkladaním spisu krajskému súdu. Sťažovateľ je povinný strpieť postup okresného súdu pri vybavovaní jeho procesných podaní, na ktorých podanie je ako strana konania oprávnený, avšak doba nevyhnutná na ich vybavenie prispieva k celkovému predĺženiu konania.

39. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu. Sťažovateľ namieta vznik zbytočných prietáhov až vo fáze konania, v ktorej mal okresný súd rozhodnúť len o výške trov konania, preto ústavný súd hodnotil jeho postup po právoplatnom rozhodnutí vo veci samej, t. j. po 25. novembri 2015. Upriamuje pritom pozornosť aj na závery uvedené v bode 10 uznesenia sp. zn. II. ÚS 83/2018, kde bola konštatovaná nečinnosť súdu od 30. novembra 2015 do 7. apríla 2016. Ďalšie zistené obdobie nečinnosti bolo vyše šesť mesiacov od 29. januára 2019 do 1. augusta 2019 pred vydaním rozhodnutia o výške trov konania.

40. Z obsahu spisu okresného súdu vyplýva, že od právoplatnosti rozsudku vo veci samej (25. novembra 2015) uplynuli do právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu o výške trov konania (14. októbra 2019) takmer 4 roky. Do právoplatnosti konania vo veci samej trvalo konanie vyše 14 rokov. Okresný súd bol nečinný v období vyše šiestich mesiacov od právoplatného rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania, keď bola nastolená právna istota, pokiaľ ide o vysporiadanie nárokov na náhradu trov konania medzi stranami.

40.1 V čase podania ústavnej sťažnosti existovala istá miera právnej neistoty sťažovateľa vo vzťahu k výsledku konania okresného súdu o výške trov konania. Posúdenie intenzity zásahu okresného súdu do základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov a do jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je potrebné zasadiť do rámca daného aktuálnou procesnou fázou konania. Z tohto pohľadu sa

nečinnosť súdu posudzuje inak v základnom, meritórne neukončenom konaní než v konaní po právoplatnom rozhodnutí o veci samej, prípadne aj o nároku na náhradu trov konania.

40.2 Rozhodovanie o trovách konania sa podľa Civilného sporového poriadku člení na dve samostatné fázy, a to rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP a nadväzné rozhodovanie o výške trov konania. Ústavný súd akcentuje, že aj keď Civilný sporový poriadok neustanovuje žiadnu lehotu, v ktorej je súd povinný rozhodnúť o výške trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnom rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania, aj v tejto fáze konania je súd povinný rešpektovať základný princíp hospodárnosti konania vyjadrený v čl. 17 CSP.

41. Ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu v napadnutom konaní v posudzovanom období (po právoplatnosti predchádzajúceho nálezu) boli zaznamenané aj obdobia nečinnosti. Prihliadnuc na skutočnosť, že už došlo k nastoleniu právnej istoty vo veci samej, na skutkovú zložitnosť prebiehajúceho štádia konania, na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa, ako aj na správanie sťažovateľa, nemožno obdobia nečinnosti kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“.

42. Všetky uvedené okolnosti viedli ústavný súd k záveru o tom, že zo strany okresného súdu nedošlo k takému zásahu do označených práv sťažovateľa, ktorý by dosahoval ústavne relevantnú intenzitu a ktorý by umožňoval po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prípadne práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 12 ods. 4 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 22/2001 a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 26 Co 144/2016, sp. zn.

24 Co 680/2014, sp. zn. 24 Co 681/2014, sp. zn. 11 Co 309/2013, sp. zn. 24 Co 239/2010, sp. zn. 26 Co 73/2018 a sp. zn. 26 Co 175/2018

43. Sťažovateľ svoje tvrdenia o porušení označeného článku jasne, zreteľne, určito a hlavne ústavnoprávne relevantne neodôvodnil, iba ich v úvode ústavnej sťažnosti neadresne vymenoval. Sťažovateľov právny zástupca uvedený článok spomenul v súvislosti s argumentáciou o sťažovateľovom nedaní príčiny k tomu, že konanie dosiaľ nebolo skončené. Podávanie viacerých návrhov sťažovateľom mu nemôže byť na ujmu, pretože uplatňoval svoje základné práva. Opačný názor by bolo potrebné vykladať tak, že je sťažovateľ sankcionovaný za to, že uplatňuje svoje práva, čím dochádza k porušovaniu citovaného článku.

44. Ústavný súd konštatuje, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže ústavná sťažnosť v tejto časti neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy výzva na odstránenie tohto nedostatku návrhu podľa § 56 ods. 3 ústavného súdu vzhľadom na jeho kľúčovú povahu. Označené ustanovenie zákona slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, avšak nie samotnej podstaty návrhu.

45. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označený nedostatok zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony

boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

46. Pretože predmetná ústavná sťažnosť v predloženej podobe v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to kvalifikované odôvodnenie, ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

47. Pre úplnosť sa žiada dodať, že nevznikla žiadna pochybnosť, že porušenie označeného článku ústavy sťažovateľ zjavne odvíja od skutočností, ktoré ústavný súd z hľadiska požadovanej ústavnoprávnej ochrany zahrnul pod ústavný prieskum zameraný na porušenie práva, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, resp. na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ku ktorému zaujal stanovisko v statiach III.1 a III.2.

48. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stalo sa právne bezvýznamným zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v danom prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu